

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ОСВІТИ

Нині інформатизація суспільства – це об'єктивна реальність, яка стосується кожного та чинить вплив на усі сфери життєдіяльності людини. Процес інформатизації поширюється і на систему освіти, докорінно змінюючи умови її функціонування. Реалізація можливостей інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освіті підносить її на новий якісний рівень та дозволяє підготувати особистість до гармонійного та ефективного життя в інформаційному суспільстві.

Проте в дійсності говорити про глобальну ІКТ-орієнтовану трансформацію освітнього середовища сучасної масової школи чи закладів вищої освіти ще зарано. Упровадження ІКТ у шкільну практику, а також і у практику підготовки вчителів відбувається все ще повільно, нерідко безсистемно та епізодично і здійснюється значною мірою за рахунок окремих ентузіастів. Про це свідчать спостереження навчального процесу, неформальне спілкування з учителями та учнями. Це ж визнають і на найвищому державному рівні. Зокрема у Рекомендаціях парламентських слухань на тему «Реформи галузі інформаційно-комунікаційних технологій та розвиток інформаційного простору України» (2016) відзначено [3] повільне зростання рівня комп'ютерної грамотності населення та недостатнє використання можливостей ІКТ у сфері освіти.

Фактори, що перешкоджають процесу впровадження ІКТ у сферу освіти, умовно можна розподілити на дві групи: психолого-педагогічні та матеріально-технічні. До числа психолого-педагогічних факторів відносять: відсутність завершеної теоретичної бази побудови систем навчання на основі використання ІКТ; недостатню розробленість методичних і організаційних аспектів впровадження ІКТ у навчальний процес; технічну неготовність педагогів до використання ІКТ у професійній діяльності; недостатню мотивацію вчителів та учнів до використання ІКТ у процесі навчання [1, 2, 4]. Розглянемо вказані чинники у контексті професійної підготовки майбутніх учителів.

Першопричиною незадовільного стану інтеграції ІКТ у традиційну систему освіти, на нашу думку, був і залишається кадровий ресурс закладів освіти. Неможливо не погодитись із точкою зору Н. В. Морзе: «Для того, щоб добитися реальних змін у практиці роботи всієї системи освіти, необхідні інвестування у технологічну інфраструктуру. Однак основна умова – критична маса викладачів та вчителів, які працюють по-новому» [1]. Очевидно, що формування такої критичної маси має два складники: підвищення кваліфікації вже працюючих педагогів та відповідна підготовка майбутніх фахівців. При цьому обидва компоненти є актуальними для викладачів вищих педагогічних навчальних закладів, на яких лежить відповідальність не лише за власну професійну діяльність, а й за професійне становлення молодих учителів. На відміну від шкільних учителів, які можуть отримати істотну допомогу на курсах підвищення кваліфікації [2], викладачам, переважно, доводиться підвищувати свій рівень інформатичної компетентності самостійно, що для значної частини викладачів досить складно. Тому існуюча на сьогодні система підвищення кваліфікації викладачів, яка ґрунтується на самоосвіті, не відповідає сучасним реаліям і вимагає вдосконалення.

За факторами, що пов'язані з розробленістю проблеми впровадження ІКТ у практику навчання, на нашу думку, криється недооцінка існуючих напрацювань. Насправді чітке розуміння прогресивними освітянами перспектив, які відкриває

впровадження сучасних ІКТ у навчально-виховний процес, обумовлює дуже велику кількість педагогічних досліджень з проблеми інформатизації освіти. В Україні величезний внесок у її вирішення зроблений такими вченими як В. Ю. Биков, Ю. В. Горошко, Р. С. Гуревич, А. М. Гуржій, М. І Жалдак, В. В. Лапінський, В. Н. Морзе, Ю. С. Рамський та багатьма іншими. Даний напрям розробляють як одноосібні дослідники, так і численні колективи науковців. Навіть поверховий аналіз стану теоретичної та практичної розробленості проблеми комп'ютерної підтримки навчального процесу свідчить про те, що на сьогодні напрацьовані шляхи ефективного її вирішення. Широко досліджено дидактичні можливості комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання та розроблено методику їх використання; вивчалися і продовжують вивчатися перспективи використання електронних освітніх ресурсів; засади ефективного функціонування дистанційної освіти; умови формування інформатичної компетентності педагогів та інші аспекти. Також і методична та організаційна специфіка використання ІКТ розроблена на достатньому для ефективного впровадження рівні. Зокрема, багато викладачів вищої школи (часто у межах дисертаційних досліджень) розробляють авторські спецкурси, орієнтовані на підготовку майбутніх учителів до використання ІКТ у професійній діяльності.

Отже, як теоретичні засади, так і методичне забезпечення процесу інформатизації освіти варто визнати достатніми. Інше питання – чи можуть вони бути завершеними в принципі? Вважаємо, що ні. Адже освітня сфера, як і сфера ІТ, є відкритими, динамічними системами, які перебувають у постійному розвитку. Тому вважаємо, що справді гострою на сьогодні є проблема широкого впровадження здобутків науки у педагогічну практику, координації наукових досліджень, співробітництва окремих науковців та наукових шкіл з метою обміну продуктивним досвідом використання ІКТ.

Література

1. Морзе Н. В. Як навчати вчителів, щоб комп'ютерні технології перестали бути дивом у навчанні? // Комп'ютер у школі та сім'ї. 2010. № 6. С. 10 – 14.
2. Ракута В. М. Проблеми інформатизації шкільної математичної освіти // Комп'ютер у школі та сім'ї. 2015. № 6. С. 3 – 6.
3. Рекомендації парламентських слухань на тему: «Реформи галузі інформаційно-комунікаційних технологій та розвиток інформаційного простору України» [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1073-19/page#n13>
4. Ткачук Г. В. Методика використання освітніх веб-ресурсів у процесі підготовки майбутніх учителів інформатики: Монографія. Умань: Видавець «Сочінський», 2011. 177 с.

Анотація. Музиченко С. В. Деякі проблеми підготовки майбутнього вчителя в умовах інформатизації освіти. Розглянуто стан впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у сферу освіти та проаналізовано деякі фактори, що ускладнюють цей процес. **Ключові слова:** учитель, інформатизація освіти, інформаційно-комунікаційні технології.

Summary. Muzychenko S. V. Some problems of preparing of future teacher in the conditions of informatization of education. The state of implementation of information and communication technologies in the sphere of education is considered and some factors that complicate this process are analyzed. **Keywords:** teacher, informatization of education, information and communication technologies.

Аннотация. Музыченко С. В. Некоторые проблемы подготовки будущего учителя в условиях информатизации образования. Рассмотрено состояние внедрения информационно-коммуникационных технологий в сферу образования и проанализированы некоторые факторы, затрудняющие этот процесс. **Ключевые слова:** учитель, информатизация образования, информационно-коммуникационные технологии.